

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

12. mai 2015*

Komisjoni liige — OLAF-i juurdlus — Komisjoni presidendi väidetav suuline otsus lõpetada asjaomase isiku ametivolitused — Tühistamishagi — Vaidlustatava akti puudumine — Vastuvõetamatus — Kahju hüvitamise nõue

Kohtuasjas T-562/12,

John Dalli, elukoht St Julians (Malta), esindajad: advokaadid L. Levi, A.-M. Alamanou ja S. Rodrigues,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: B. Smulders, J. Baquero Cruz ja J.-P. Keppenne,

kostja,

mille ese on esiteks nõue tühistada suuline otsus, mille komisjoni president väidetavalt tegi 16. oktoobril 2012 ja millega lõpetati hageja ametivolitused komisjoni liikmena, ning teiseks nõue hüvitada kahju, mis hagejale selle otsuse tulemusel väidetavalt tekkis,

ÜLDKOHUS (kolmas laiendatud koda),

koosseisus: president M. Jaeger, kohtunikud S. Papasavvas, N.J. Forwood (ettekandja), I. Labucka ja E. Bieliūnas,

kohtusekretär: E. Coulon,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. juuli 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

- 1 Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2010. aasta otsusega 2010/80/EL Euroopa Komisjoni ametisse nimetamise kohta (ELT L 38, lk 7) nimetati hageja John Dalli Euroopa Komisjoni liikmeks ajavahemikuks alates 10. veebruarist 2010 kuni 31. oktoobrini 2014. Komisjoni president José Manuel Durão Barroso (edaspidi „president Barroso”) andis talle tervise- ja tarbijaküsimuste voliniku portfelli.

* Kohtumenetluse keel: inglise.

- 2 Komisjon sai 21. mail 2012 äriühingu Swedish Match kaebuse (edaspidi „kaebus”), mis sisaldas tõsiseid süüdistusi hageja tegevuse kohta. Kaebuse esitaja sõnul kasutas Malta ettevõtja Silvio Zammit oma kontakte hagejaga selleks, et püüda saada kaebuse esitajalt ja European Smokeless Tobacco Council'ilt (ESTOC) rahalist kasu vastutasuks tema sekkumise eest, et mõjutada võimalikku tulevikus teha võidavat seadusandlikku ettepanekut tubakatoodete kohta ning eelkõige Euroopa Liidu keeldu müüa toodet, mida tuntakse nimetuse „snus” all (huuletubakas).
- 3 Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) algatas 25. mail 2012 kaebuse kohta juurdluse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta (EÜT L 136, lk 1; ELT eriväljaanne 01/03, lk 91) artiklitele 3 ja 4.
- 4 OLAF teatas 11. juuli 2012. aasta kirjaga hagejale, et teda tuleb pidada asjaomaseks isikuks seoses kaebuse tagajärjel algatatud juurdlusega, mis puudutab püüdeid saada kaks majandustegevuses osalejat osa võtma altkäemaksu maksmisest selleks, et saavutada komisjoni poolt nende kasuks meetme võtmine. Hagejale kaebusega tutvumise võimaldamisest keelduti.
- 5 OLAF kuulas hageja esimest korda ära 16. juulil 2012.
- 6 President Barroso kohtus hagejaga 25. juulil 2012. Vestluse käigus eitas hageja kaebuses tema vastu esitatud süüdistusi.
- 7 Hageja kinnitas 27. juuli 2012. aasta kirjas president Barrosole, et ta ei olnud teadlik kaebuse esitanud üksuste ja ühe „Maltalt pärit isiku” vahelistest läbirääkimistest ning et ta ei olnud kuidagi selle juhtumiga seotud.
- 8 OLAF kuulas hageja teist korda ära 17. septembril 2012.
- 9 OLAF-i peadirektor teavitas 5. oktoobri 2012. aasta paiku komisjoni peasekretäri Catherine Day'd sellest, et kaebust puudutav juurdluse lõpparuanne (edaspidi „OLAF-i aruanne”) oli temale saatmise järgus.
- 10 Selle teabe põhjal lasi president Barroso 11. oktoobril 2012 helistada hageja kabinetile, et leppida temaga kokku kohtumine, mis määrati 16. oktoobriks 2012.
- 11 OLAF-i aruanne edastati C. Day'le 15. oktoobril 2012 ning see oli adresseeritud president Barrosole. Aruandele oli lisatud OLAF-i peadirektori allkirjaga kiri (edaspidi „kaaskiri”), milles anti ülevaade juurdluse peamistest järeldustest ning teatati president Barrosole, et talle anti nendest järeldustest teada võimalike meetmete võtmiseks volinike käitumisjuhise (K(2011) 2904) alusel.
- 12 Kaaskirjas on nimelt välja toodud järgmist:

„Euroopa Komisjoni esitatud teabe põhjal algatas OLAF 25. mail 2012 juurdluse väidete kohta, et majandustegevuses osalejatele pakuti altkäemaksu maksmist selleks, et saavutada huuletubaka Euroopa keelu kaotamine.

[...]

Volinik Dallil oli mitmeid arutelusid tubakatööstuse esindajatega selliste mitteametnike ja konfidentsiaalsete kohtumiste raames, mis toimusid salaja ja ilma pädevate talituste osavõtuta. Kõik need kohtumised korraldas Silvio Zammit, kes on Malta ettevõtja väljaspool institutsioone ja volinik Dallil lähedane sõber.

[...]

Kuigi ei ole vettpidavaid tõendeid, et volinik John Dalli on otseselt osalenud rahaküsimise algataja või selle kavandajana, näitab juurdluse käigus kogutud teatud hulk kaudseid tõendeid, mis on ühemõttelised ja ühtelanged, et ta tegelikult teadis Silvio Zammiti tegevusest ning sellest, et viimane kasutas tema nime ja ametikohta rahalise kasu saamiseks.

Lisaks püüdis volinik Dalli iga kord, kui OLAF ta selleks ära kuulas, et ta saaks selgitada oma seisukohta juurdluse aluseks olevate faktide kohta, või kui volinik Dalli OLAF-ile kirjutas, pisendada tema ja S. Zammiti vaheliste kontaktide sagedust ja ulatust ning vaikida nende sisust, mis on seotud asjaomase juhtumiga.

Pealegi ei takistanud volinik Dalli ühelgi hetkel asjaolude asetleidmist, ei distantseerinud ennast nendest ega andnud märku olukorrast, millest ta oli teadlik.

OLAF-i juurdluse käigus välja tulnud asjaolude põhjal võib järeldada, et komisjoni kuvand ja reputatsioon on tubakatootjate ja tõenäoliselt avaliku arvamuse silmis ohtu seotud.

Volinik Dalli tegevust võib seega pidada selliseks, millega ta on tõsiselt rikkunud kohustust käituda ametikoha väarikust austades ja sellega seotud kohustusi järgides.

[...]”.

- 13 Hageja kohtus president Barrosoga 16. oktoobri 2012. aasta pärastlõunal viimase büroos. Nendega liitusid seejärel president Barroso kabinetiülem Johannes Laitenberger ja komisjoni õigustalituse peadirektor Luis Romero Requena. Kuna pooled on eriarvamusel faktiliste asjaolude suhtes, mis on seotud selle kohtumise (edaspidi „16. oktoobri 2012. aasta kohtumine”) asjaolude, kulgemise ja lõpptulemusega ning need on käesoleva vaidluse põhisisu, siis Avaliku Teenistuse Kohus määrab need käesolevas kohtuotsuses hiljem kindlaks.
- 14 Hiljem samal pärastlõunal helistas president Barroso Malta peaministrile Lawrence Gonzile, et teavitada teda hageja lahkumisest komisjoni liikme ametist ning paluda tal sellele kohale asendaja leida. President Barroso kirjutas samuti Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu presidentidele, et teatada neile, et hageja „astus viivitamata tagasi”.
- 15 Veel hiljem samal päeval, kella 17.00 paiku avaldas komisjon pressiteate, milles teatati hageja „viivitamata” ametist lahkumisest.
- 16 Samal päeval avaldas hageja omalt poolt pressiteate eraõigusliku organisatsiooni kaudu.
- 17 Malta parlamendi täiskogu istungil 16. oktoobril 2012 tegi L. Gonzi järgmise avalduse:

„Mulle helistas pärastlõunal Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso ja informeeris mind sellest, et ta rahuldus John Dalli avalduse lahkuda voliniku ametikohalt.

President Barroso selgitas, et selle otsuse võttis John Dalli vastu arvestades OLAF-i aruannet kolmandate isikute tegevuse kohta.

[...]

Natuke hiljem sain ma teise telefonikõne, milles John Dalli ütles mulle, et ta vaidlustab kõik tema suhtes esitatud süüdistused. Ta otsustas siiski voliniku ametikohalt lahkuda, et ta saaks paremini kaitsta ennast ja institutsiooni, kuhu ta siia maani kuulus.

Täna hiljem, kella 17.00 paiku avaldas komisjoni presidendi büroo pressiteate, mille ma esitan parlamendi kojale kõikidele teadaandmiseks.

[...]”.

- 18 Hageja poolt 16. oktoobri 2012. aasta õhtul malta keeles antud raadiointervjuu ümberkirjutis ja ingliskeelne tõlge, mille õigsust on tõendanud hageja volitatud vandetõlk, sisaldab muu hulgas järgmisi avaldusi:

„Intervjueerija: Te astusite tagasi. Kõigepealt, miks te ametist lahkusite?

Hageja: Põhjuseks on see, millest mulle suuliselt teada anti. Päriselt ei ole mul siiani midagi kirjalikult olemas. [...] Tegelikult hakkasin ma just täna õhtul rääkima inimeste, oma advokaatidega, et algatada vajalikud menetlused, et tõendada, et [OLAF-i aruande] järeldused on täiesti valed. Ma avaldan täna pressiteate, milles ma samuti kinnitan, et jätkan selle nimelt töötamist, et pingutused, mille on teinud minu kaastöötajad ja ma ise selleks, et muuta tubakadirektiivi, milles pakutakse välja rangemad eeskirjad suitsetamise kohta, jätkuvad plaanitud viisil. Alustame selle protsessiga järgmisel esmaspäeval. Ma loodan, et see protsess jätkub.

[...]

Intervjueerija: Miks te siiski ametist lahkusite, John? Miks te tundsite vajadust ametist lahkuda, kui ...?

Hageja: Saan öelda seda, mida ma mõni aeg tagasi ühes telesaates ütlesin. Ma ei jää sinna, kus mind ei taheta, see on selge, ning see on midagi, mida ma võtan väga tõsiselt. Alustan täna tööd ning tahan, et mul oleksid täiesti vabad käed nendele väidetele vastuvaidlemiseks.

Intervjueerija: Te just ütlesite, et te ei jää sinna, kus teid ei taheta. Kas ma saan teist õigesti aru, et president Barroso sundis teid tagasi astuma?

Hageja: Minu arust tähendavad need sõnad, et ma ei taha jääda sinna, kus mind ei taheta, ning ma pean nendest kinni.

Intervjueerija: Kuid Barroso sundis teid tagasi astuma?

(kuuldamatu, kaks inimest räägivad samal ajal)

Hageja: Järgmistel päevadel olukord kujuneb.

Intervjueerija: Kas teid sunniti tagasi astuma või oli see teie otsus?

Hageja: Järgmistel päevadel olukord kujuneb.

Intervjueerija: Millise olukorra kujunemist me sellest kõigest oodata võime?

Hageja: Olukorra, mille kohta ma küsin nõu oma advokaatidelt ning ma võtan nende nõu sammhaaval kuulda igal minu poolt otsustatud viisil.

[...]”.

- 19 L. Romero Requena koostas pärast 16. oktoobri 2012. aasta kohtumist 18. oktoobri 2012. aasta kuupäevaga „siseteatise”, mis sisaldas selle kohtumise kokkuvõtet. Selle kohaselt hageja, „kes kategooriliselt eitas tema vastu esitatud süüdistusi, märkis, et selleks, et ta saaks oma mainet kaitsta, lahkub ta viivitamata Euroopa Komisjoni liikme ametist”.

- 20 Samal päeval sai hageja komisjonilt allkirjastamiseks dokumente, et alustada tema volituste „löpetamise” etappi ja maksta talle üleminekutoetust. Ta rõhutab seoses sellega, et ta keeldus tegemast midagi, mis jätaks mulje, et ta lahkus komisjoni liikme ametist ja eelkõige keeldus ta nende dokumentide täitmisest, mis oleksid võimaldanud tal saada toetusi ja kodumaale tagasipöördumise kulude hüvitamist. Kuna komisjoni talitused tegid tema pangaarvele kaks ülekannet üleminekutoetusega, siis kirjutas hageja 28. detsembril 2012 komisjonile, et ta ei olnud kunagi allkirjastanud ühtegi sellekohast taotlust ning ta tagastas need maksed komisjoni pangaarvele.
- 21 Hageja kirjutas 21. oktoobril 2012 president Barrosole, et viimasele teatada, et ta leidis, et ta ei olnud nõuetekohaselt tagasi astunud, et temalt oli võetud õigus ennast sobival viisil kaitsta ning OLAF-i peadirektor oli rikkunud tema õigust süütuse presumptsioonile.
- 22 Hageja kirjutas 22. oktoobril 2012 parlamendi liikmetele, et teha neile teatavaks, et ta eitab kategooriliselt, et ta oli teadlik mingisugustest läbirääkimistest või suhtlusest, mis võis aset leida asjaomase Malta ettevõtja ja huuletubaka tootjate vahel ning et OLAF ei öelnud talle, millised tõendid olid sellekohaste spekulatsioonide aluseks.
- 23 President Barroso vastas 23. oktoobril 2012 hagejale, rõhutades eelkõige, et erinevad hageja väited tema suhtes õigusvastase või väära käitumise kohta on „mõistetamatud” ning et hageja peab endise komisjoni liikmena „ELTL artiklile 245 kohaselt [käituma] ausalt”.
- 24 President Barroso kirjutas 30. Oktoobril 2012 parlamendi presidendile, et anda selgitusi hageja ametist lahkumise kohta 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel. Ta märkis muu hulgas järgmist:

„[J. Dalli] lükkas OLAF-i järeldused kindlalt tagasi. Meie vestluse käigus ta siiski tunnistas, et tal oli minevikus väljaspool ametlikke kanaleid tubakatööstusega kontakte, millega oli seotud Malta ettevõtja, ning me jõudsimme järeldusele, et kahjustamata seadusjärgset süütuse presumptsiooni [OLAF-i] järelduste suhtes, ei ole poliitiliselt jätkusuutlik, et ta jätkab voliniku ülesannete täitmist sel ajal, kui ta püüab oma reputatsiooni taastada. Nagu ma seejärel avalikult kuulutasin, teatas J. Dalli ühemõtteliselt oma viivitamata ametist lahkumisest õigustalituse peadirektori ja minu kabinetiülema ees. Ma informeerisin teda, et tema ametist lahkumine tehakse avalikuks hiljem päeval pressiteate kaudu, pärast seda, kui tal on olnud võimalus ametist lahkumisest oma perekonnale ja kaastöötajatele teatada [...]

Siinkohal sooviksin ma rõhutada, et OLAF-i järelduste õiguslikke tagajärgi tuleb selgelt eristada nendele antud poliitilisest hinnangust. Nagu te teate, saatis OLAF oma aruande Malta peaprokurörile ning mulle teatati, et peaprokurör saatis asja politseisse. Toimiku läbitöötamine kooskõlas Malta õigusega on nüüd üksnes Malta ametivõimude pädevuses. Mis puudutab komisjoni, siis me jätkuvalt järgime täielikult süütuse presumptsiooni põhimõtet, nagu me oleme teinud OLAF-i juurdluse algusest peale. Ennekõike on komisjoni esindajate kõik sõnavõetud, mis on tehtud pärast J. Dalli ametist lahkumist, keskendunud asjaomaste sündmuste üksnes poliitilisele ja/või institutsionaalsele dimensioonile ning nad on hoolikalt hoidunud isegi kaudselt nende sündmuste ja asjaomaste isikute võimaliku vastutuse õiguslikust kvalifitseerimisest.”

- 25 Nõukogu võttis 28. novembril 2012 ühisel kokkuleppel president Barrosoga vastu otsuse 2012/744/EL (ELT L 332, lk 21) Euroopa Komisjoni uue liikme, Tonio Borgi ametisse nimetamise kohta järelejäanud ametiajaks kuni 31. oktoobrini 2014.
- 26 Malta meediaorganisatsioon MaltaToday avaldas 28. aprillil 2013 oma veebisaidil OLAF-i aruande peaaegu terviktekstina (puudus kaks lehekülge), millega hageja sai nii tutvuda.

- 27 Hageja poolt 30. juunil 2013 antud raadiointervjuu tõlge sisaldab muu hulgas järgmist tema avaldust vastusena sissejuhatusele, milles teda esitleti kui „John Dalli, endine tervisevolinik”:

„Ma sooviksin kõigepealt rõhutada, et ma ei ole siiani Euroopa tervisevoliniku ametist lahkunud. Minu seisukoht on, et ma olen siiani volinik. Minu kõrvaldamine oli ebaseaduslik ning tegelikult on Euroopa Kohtus pooleli kohtuasi Barroso otsuse tühistamiseks.”

Menetlus

- 28 Hageja esitas 24. detsembril 2012 Üldkohtu kantseleisse hagi käesoleva asja algatamiseks.
- 29 Kostja vastuses, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 20. märtsil 2013, tunnistas komisjon, et ta esitas vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 46 lõike 1 punktidele d tõendid hageja ametist lahkumise faktiliste asjaolude kohta ning ta pakkus, et neid võib kinnitada „suuliselt või kirjalikult ükskõik milline või kõik 16. oktoobri [2012. aasta] kohtumise tunnistajad”. Ta kinnitas neid tõendeid vasturepliigis, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 20. septembril 2013.
- 30 Seoses Üldkohtu kodade koosseisu muutmisega määrati ettekandja-kohtunik kolmandasse kotta ning seetõttu määrati käesolev kohtuasi lahendamiseks sellele kojale.
- 31 Kodukorra artikli 14 lõiget 1 kohaldades ja kolmanda koja ettepanekul otsustas Üldkohus oma 5. veebruari 2014. aasta täiskogul vastavalt kodukorra artiklile 51 anda kohtuasja lahendada viiest kohtunikust koosnevale laiendatud koosseisule.
- 32 Kuna ühel laiendatud koosseisu kuuluval kohtunikul esines takistus, määrati kodukorra artikli 32 lõike 3 kolmanda lõigu kohaselt kotta täiendav kohtunik. Kuna Üldkohtu president määras ennast ette nähtud kohtunike arvu täiendamiseks koosseisu, siis täitis ta koja esimehe ülesandeid vastavalt kodukorra artikli 8 kolmandale lõigule.
- 33 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (kolmas koda laiendatud koosseisus) algatada suulise menetluse, võtta kodukorra artikli 64 alusel menetlust korraldava meetme hagejale kirjaliku küsimuse esitamise vormis ning arvestades poolte märkusi, kustuda hageja kodukorra artikli 65 punkti a alusel isiklikult kohale ning nõuda teatud asjaolude tõendamist president Barroso ütlustega sama kodukorra artikli 65 punkti c, artikli 66 lõike 1 ning artikli 68 lõigete 1 ja 2 alusel.
- 34 Üldkohus kutsus 27. mai 2014. aasta kirjaga pooli esitama seitsme päeva jooksul oma märkused nende menetlustoimingute kohta.
- 35 Hageja märkis 4. juuni 2014. aasta kirjas, et ta on Üldkohtule isiklikuks kohalekutsumiseks kättesaadav ning tal ei ole vastuväiteid president Barroso ärakuulamiseks tunnistajana. Hageja tõi kusjuures välja, et ta peab samuti tarvilikuks, et Üldkohus kuulab tunnistajatena ära tema endise pressiesindaja Frédéric Vincent'i, tema endise kabinetiülema Joanna Darmanini, OLAF-i peadirektori Giovanni Kessleri, president Barroso kabinetiülema Johannes Laitenbergeri ja OLAF-i järelevalvekomitee esimehe Johan Denolfi.
- 36 Samuti 4. juuni 2014. aasta kirjaga tõi komisjon välja, et tal ei ole vastuväiteid hageja isiklikule kohalekutsumisele ega president Barroso ärakuulamisele tunnistajana. Komisjon märkis sealjuures, et samuti oleks sobilik tunnistajatena ära kuulata J. Laitenberger ja L. Romero Requena.
- 37 Üldkohus kutsus 16. juuni 2014. aasta kohtumäärusega hageja 7. juuli 2014. aasta kohtuistungile isiklikult kohale.

- 38 Sama päeva kohtumäärusega otsustas Üldkohus kuulata tunnistajatena samal 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil ära president Barroso, J. Laitenbergeri, L. Romero Requena, J. Darmanini ja F. Vincent'i esiteks seoses „küsimusega, kas hageja tegi 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel president [Barroso] büroos suulise avalduse tagasiastumise kohta või mitte ning kui vastus on jaatav, siis millises kontekstis ja asjaoludel ning pärast milliseid viimati nimetatud isiku avaldusi” ning teiseks seoses „sellega, mida öeldi hagejaga omavahel rääkides kohe pärast nimetatud kohtumist”.
- 39 Hageja vastas 18. juuni 2014. aasta kirjaga Üldkohtu poolt menetlust korraldavate meetmete raames esitatud kirjalikule küsimusele.
- 40 Hageja ilmus isiklikult kohale ja Üldkohus kuulas 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil tunnistajad ära kodukorras sätestatud tingimustel.
- 41 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 8. juuli 2014. aasta kohtuistungil, mille lõpus suuline menetlus lõpetati ja kohus läks asjas nõu pidama.
- 42 Sel kohtuistungil esitas hageja OLAF-i järelevalvekomitee 11. detsembri 2012. aasta arvamuse 2/2012, mille Üldkohus otsustas pärast komisjoni äraakuulamist lisada toimikusse. Komisjon esitas Malta peaministri avalduse Malta parlamendi ees 16. oktoobril 2012 (vt eespool punkt 17). Pärast hageja äraakuulamist otsustas Üldkohus selle dokumendi lisada toimikusse, jättes otsuse tegemise selle vastuvõetavuse kohta edaspidiseks.
- 43 Hageja esitas 23. oktoobri 2014. aasta kirjaga Üldkohtu kantseleisse oma kirjalikud märkused talle edastatud kohtuistungiprotookolli kohta. Üldkohus keeldus neid märkusi toimikusse lisamast ning sellest teavitati pooli Üldkohtu kantselei 13. novembri 2014. aasta kirjaga.

Poolte nõuded

- 44 Hageja palub Üldkohtul:
- tühistada „president [Barroso] 16. oktoobri 2012. aasta suuline otsus hageja ametivolituste viivitamatu lõpetamise kohta” (edaspidi „vaidlustatud otsus”);
 - hüvitada sümboolse ühe euroga mittevaraline kahju ning esialgu määratud 1 913 396 euroga varaline kahju;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 45 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi osalise või täieliku vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ja igal juhul põhjendamatus tõttu rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Repliigi lisade 4 ja 13 toimikust väljajätmise taotlus

- 46 Kuna hageja esitas repliigi lisas 4 käesolevat juhtumit käsitleva OLAF-i järelevalvekomitee arvamuse versiooni, mis avaldati Malta ajalehe MaltaToday 7. mai 2013. aasta võrguväljaandes, ning repliigi lisas 13 OLAF-i aruande versiooni, mis avaldati samas võrguväljaandes 28. aprillil 2013, siis komisjon väidab vasturepliigis, et need kaks dokumenti „lekkisid” Malta pressile ning nõuab, et need jäetaks

toimikust välja, kuna neid ei saanud õiguspäraselt ning et hageja ei ole väitnud, et esineb erilisi asjaolusid, mis põhjendaksid nende lisamist toimikusse, samuti nagu ta ei ole välja toonud, et need on käesolevas asjas otsuse tegemiseks otsustavad.

- 47 Sellega seoses tuleb märkida, et asjaomaste dokumentide võimalik konfidentsiaalsus ja asjaolu, et need dokumendid saadi võib-olla õigusvastasel moel, ei takista nende toimikusse jätmist. Nimelt ei ole esiteks ühtegi sätet, mis näeks sõnaselgelt ette õigusvastaselt saadud tõenditega arvestamise keelu (kohtuotsused, 8.7.2008, *Franchet ja Byk vs. komisjon*, T-48/05, EKL, EU:T:2008:257, punktid 74 ja 75, ning 24.3.2011, *Dover vs. parlament*, T-149/09, EU:T:2011:119, punkt 61). Teiseks ei ole Euroopa Kohus välistanud seda, et isegi sisedokumendid võivad teatud juhtudel kohtuasja toimikus õiguspäraselt sisalduda (kohtumäärused, 19.3.1985, *Tordeur jt*, 232/84, punkt 8, ja 15.10.1986, *LAISA vs. nõukogu*, 31/86, punkt 5).
- 48 Nii ei ole hagejaks olev isik teatud olukordades pidanud tõendama, et ta sai oma hagi põhjendamiseks esitatud konfidentsiaalse dokumendi õiguspärasel viisil. Üldkohus on kaitstavate huvide kaalumisel leidnud, et tuleb hinnata, kas sellised erilised asjaolud nagu dokumendi esitamise otsustav laad vaidlustatud akti vastuvõtmise menetluse seaduspärasuse kontrollimisel (vt selle kohta kohtuotsus, 6.3.2001, *Dunnett jt vs. EIP*, T-192/99, EKL, EU:T:2001:72, punktid 33 ja 34) või võimu kuritarvitamise tõendamisel (vt selle kohta kohtuotsus, 29.2.1996, *Lopes vs. Euroopa Kohus*, T-280/94, EKL AT, EU:T:1996:28, punkt 59) õigustavad seda, et dokumenti ei jäeta toimikust välja.
- 49 Käesoleval juhul tuleb esiteks märkida, et ei ole tuvastatud, et hageja ise oleks õigusvastaselt saanud need dokumendid, mille väljajätmist toimikust nõutakse, kuna need dokumendid on ta esitanud versioonis, mis avaldati Malta pressis.
- 50 Teiseks on vaatlusaluste dokumentide konfidentsiaalsus igal juhul saanud kahjustada juba seetõttu, et need pressis avaldati, mistõttu nende esitamine käesoleva asja toimikus ei riku konfidentsiaalsust muud moodi.
- 51 Kolmandaks, käesoleva asja kontekstis on vaidlusalused dokumendid esitatud hagi kolmanda ja neljanda väite põhjendamiseks ning hageja sõnul on need vajalikud selle hindamiseks, kas president Barroso sai õiguspäraselt tugineda OLAF-i aruandele, kui oletada, et selles esineb nendes väidetes välja toodud rikkumisi. Üldkohus märgib sellega seoses, et repliigis esitas hageja uued argumendid, mis puudutasid nii õiguslikke kui ka faktilisi asjaolusid ning mis olid suunatud nii Swedish Matchi poolt, kes oli OLAF-i aruande aluseks olnud kaebuse koostaja, hageja vastu esitatud süüdistuste kui ka OLAF-i poolt selle aruande koostamisel järgitud menetluse nõuetekohasuse vastu. Need argumendid tuginevad suures osas OLAF-i aruandele ning OLAF-i järelevalvekomitee arvamusele, mida hageja peab uuteks asjaoludeks, mis ilmsid menetluse käigus, kuna need avaldati Malta pressis pärast hagi esitamist. Kahjustamata nende argumentide olemuslikku asjakohasust vaidlustatud otsuse õiguspärasuse hindamiseks, piisab nendest argumentidest, et lükata ümber komisjoni vastuväide, et hageja ei ole väitnud, et tegemist on eriliste asjaoludega, mis põhjendavad vaidlusaluste dokumentide lisamist toimikusse, ega toonud välja, et need on käesolevas asjas otsuse tegemiseks otsustavad.
- 52 Neljandaks tuleb märkida, et kuupäeva, mil toimus 16. oktoobri 2012. aasta kohtumine, mille tulemusel vaidlustatud otsus vastu võeti, määras kindlaks president Barroso kabinet vastavalt kuupäevale, mis oli välja öeldud kui OLAF-i aruande presidendile edastamise kuupäev, ning et vaidlustatud otsus, kui eeldada, et see on olemas, tehti järgmisel päeval pärast selle aruande saabumist president Barroso kätte. Seega samal ajal kinnitades, et see aruanne ei ole vaidlustatud otsuse ettevalmistav akt, möönab komisjon oma menetlusdokumentides, et oleks ebamõistlik väita, et „vaidlustatud otsusel ei ole selle aruandega mingit seost”.
- 53 Arvestades vaidlusaluste dokumentide olemust, juba pressis nende avaldamist ja vaidluse asjaolusid, tuleb komisjoni taotlus, et need dokumendid jäetakse kohtuasja toimikust välja, jätta järelikult rahuldamata.

Kohtuistungil komisjoni esitatud dokumendi vastuvõetavus

- 54 Komisjon tõi 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil, kuhu hageja isiklikult kohale kutsuti, välja Malta peaministri L. Gonzi avalduse Malta parlamendis selle 16. oktoobri 2012. aasta täiskogu istungil (vt eespool punkt 17), mis on väljavõte ametlikust avalikust registrist; sama institutsioon esitas selle suuliste seisukohtade ärakuulamiseks toimunud 8. juuli 2014. aasta kohtuistungil, pärast mida see ajutiselt toimikusse lisati. See väljavõte näib olevat käesolevas asjas asjakohane, kuna sellest ilmneb, mida rääkisid L. Gonzi ja hageja omavahel hageja kui komisjoni liikme volituste lõpetamise kohta telefonivestluses, mis toimus 16. oktoobri 2012. aasta pärastlõunal, mõnda aega pärast 16. oktoobri 2012. aasta kohtumist.
- 55 Hageja advokaadid olid 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil siiski komisjoni poolt sellele dokumendile tuginemise vastu, põhjendusel et tegemist ei ole toimiku osaga ning et see oleks vastuolus võistlevuse põhimõttega.
- 56 Sellega seoses olgu meenutatud, et kaitseõiguste järgimise põhimõte on liidu õiguse aluspõhimõte. Seda põhimõtet rikutakse, kui kohtuotsus põhineb asjaoludel või dokumentidel, millega pooled ise või üks neist ei ole saanud tutvuda ja mille suhtes nad ei ole seetõttu saanud seisukohta võtta (kohtuotsus, 22.3.1961, *Snupat vs. Ülemamet*, 42/59 ja 49/59, EKL, EU:C:1961:5).
- 57 Poolte võrdsuse põhimõte, mis tuleneb õiglase kohtumenetluse mõistest endast ja mille eesmärk on tagada pooltevaheline tasakaal kohtumenetluses, võimaldades nii kõikidel kohtumenetluse osalistel kõiki kohtule esitatud dokumente hinnata ja neile vastu vaielda, tähendab kohustust anda kummalegi poolele mõistlik võimalus oma seisukoha ja tõendite esitamiseks tingimustes, mis ei asetaks ühte neist oma vastasega võrreldes oluliselt ebasoodsamasse olukorda (kohtuotsus, 6.11.2012, *Otis jt*, C-199/11, EKL, EU:C:2012:684, punktid 71 ja 72).
- 58 Käesolevas asjas on vaidlusaluse dokumendi hilinenult esitamine põhjendatud eriliste asjaoludega, milles komisjon pidi sellele dokumendile tuginema. Nimelt, kuigi ükski pool ei viidanud oma menetlusdokumentides hageja ja Malta peaministri vahelisele telefonikõnele 16. oktoobri 2012. aasta pärastlõunal, mainis hageja seda esimest korda 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil, kui ta isiklikult kohale ilmus, tuues välja, et ta ütles sel puhul L. Gonzile, et president Barroso „lõpetas” (terminate) tema volitused komisjonis. Seega selleks, et lükata ümber hageja väited seoses selle vestluse käigus öeldud sõnade täpse sisuga, viitasid komisjoni esindajad vaidlusalusele dokumendile, milles L. Gonzi ütleb pigem, et hageja jagas temaga enda otsust ametist lahkuda. Seega kaugel sellest, et rikkuda võistlevuse põhimõtet, võimaldab selle dokumendi arvessevõtmine vastupidi just tagada selle järgimist, andes komisjonile võimaluse vastata hageja uuele väitele, mille ta esitas esimest korda sel kohtuistungil.
- 59 Pealegi anti hagejale ja tema advokaatidele võimalus võtta seisukoht selle dokumendi vastuvõetavuse, asjakohasuse ja tõendusliku väärtuse kohta suuliste seisukohtade ärakuulamiseks toimunud 8. juuli 2014. aasta kohtuistungil aja jooksul, mida ei saa pidada ülemäära lühikeseks, arvestades kõiki käesoleva juhu asjaolusid ja eelkõige seda, et tegemist on ametliku dokumendiga, mis on väljavõte avalikust registrist. Selles kontekstis ei ole hageja kusjuures korranud oma vastuväidet selle kohta, et kõnealune dokument toimikusse lisatakse. Peale selle ei ole ta palunud Üldkohtult võimalust seda dokumenti kirjalikult kommenteerida ega palunud kohtuistungil edasilükkamist.
- 60 Neid hindamistegureid arvestades tuleb kõnealune dokument tunnistada käesoleva menetluse raames vastuvõetavaks (vt analoogia alusel kohtuotsus, 12.11.2014, *Guardian Industries ja Guardian Europe vs. komisjon*, C-580/12 P, EKL, EU:C:2014:2363, punktid 33–35 ja seal viidatud kohtupraktika).

Tühistamisnõue

Sissejuhatavad kaalutlused tühistamisnõude eseme kohta

- 61 Üldkohus pidi tõdema, et eespool punktis 44 täielikult välja toodud hageja nõuete esimese osa sõnastuses koostoimes tema menetlusedokumentides esitatud argumentidega ei identifitseerita selgelt ja ühemõtteliselt akti, mille tühistamist käesolevas asjas nõutakse. Nimelt ilmneb tema menetlusedokumentide teatud lõikudest (eelkõige hagiavalduse punktidest 58–67 ja 129 ning repliigi punktidest 3, 17 ja 48), et hageja palub tühistada väidetava 16. oktoobri 2012. aasta otsuse, millega president Barroso omal vastutusel tagandas ta viivitamata ametist, võttes endale Euroopa Kohtule ELTL artiklitega 245 ja 247 antud pädevuse. Seevastu nähtub samade menetlusedokumentide teistest lõikudest (eelkõige hagiavalduse punktid 53, 70, 85, 88, 118 ja 119 ning repliigi punkt 54), et hageja palub tühistada president Barroso 16. oktoobril 2012 tehtud väidetava suulise otsuse kasutada oma õigust nõuda tema tagasiastumist ELL artikli 17 lõike 6 alusel.
- 62 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et ELTL artiklid 245 ja 247 näevad ette komisjoni liikme ametist tagandamise Euroopa Kohtu poolt nõukogu või komisjoni avalduse põhjal, samas kui ELL artikli 17 lõike 6 kohaselt „[k]omisjoni liige astub tagasi, kui [komisjoni] president seda nõuab”.
- 63 Üldkohus palus 22. mai 2014. aasta menetlust korraldava meetmena (vt eespool punkt 33) seega hagejal „selgelt ja ühemõtteliselt” märkida, millist nendest kahest aktist, millele eespool punktis 61 hüpoteetiliselt viidatakse, tema nõuete esimeses osas silmas peetakse.
- 64 Hageja märkis 18. juuni 2014. aasta kirjalikus vastuses (vt eespool punkt 39), et ta palub tühistada „president [Barroso] 16. oktoobri 2012. aasta suulise otsuse lõpetada [tema] volitused komisjoni liikmena”. Ta märkis, et tema arvates võib see otsus põhineda mõlemal õiguslikul alusel, st kas ELTL artiklitel 245 ja 247 või ELL artikli 17 lõikel 6.
- 65 Tuleb tunnistada, et Üldkohtu palvest hoolimata ei selgita hageja vastus tema tühistamisnõuete ulatust, nagu need on välja toodud eespool punktis 44.
- 66 Siiski tuleb samuti märkida, et väide, mille esitab hageja, kel lasub tõendamiskoormis, et president tagandas ta ametist, võttes omavoliliselt endale Euroopa Kohtu ELTL artiklite 245 ja 247 kohase pädevuse, ei ole toimikuga kuidagi põhjendatud, samamoodi mitte ka erinevate kogutud tunnistustega ega isegi mitte hageja enda ütlustega, mis ta andis siis, kui ta isiklikult kohale kutsuti, mistõttu see tuleb kohe tagasi lükata, kuna sel puudub faktiline alus, sest hageja ei ole esitanud mingeid tõendeid ega viiteid väidetava ametist tagandamise otsuse olemasolu kohta.
- 67 Seega, kuna hageja nõuete esimese osa eesmärk on paluda sellise 16. oktoobri 2012. aasta väidetava otsuse tühistamist, millega president Barroso omal vastutusel tagandas ta viivitamata ametist, võttes endale Euroopa Kohtule ELTL artiklitega 245 ja 247 antud pädevuse, tuleb tema tühistamisnõue vastuvõetamatus tõttu jätta läbi vaatamata, kuna puudub vaidlustatav akt ELTL artikli 263 tähenduses, sest hageja ei ole tuvastanud, et selline otsus on tegelikult olemas (vt selle kohta kohtumäärus, 14.1.1992, ISAE/VP ja Interdata vs. komisjon, C-130/91, EKL, EU:C:1992:7, punkt 11, ning kohtuotsus, 10.7.1990, Automec vs. komisjon, T-64/89, EKL, EU:T:1990:42, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Ülejäänud osas tuleb tõdeda, et käesoleva hagi ese on nõue tühistada väidetav suuline otsus, mille president Barroso tegi 16. oktoobril 2012 ja millega ta kasutas oma õigust nõuda hageja tagasiastumist komisjoni liikme ametikohalt ELL artikli 17 lõiget 6 kohaldades (edaspidi „vaidlustatud akt”).

Faktilised asjaolud

- 69 Kuna vaidluse pooltel puudub faktide suhtes üksmeel, peab Üldkohus kõigepealt tegema kindlaks asjakohased faktilised asjaolud ja sel eesmärgil analüüsima olemasolevaid tõendeid.
- 70 Käesolevas asjas jääb isegi pärast eespool toodud selgitusi tühistamisnõude eseme kohta hageja seisukoht ebaselgeks ja muutlikuks selles osas, milles see puudutab tema reageeringut väidetavale suulisele nõudele tagasi astuda, mille president Barroso esitas talle ELL artikli 17 lõike 6 alusel. Nii jättis hageja nii enne käesoleva hagi esitamist kui ka oma menetlusdokumentides vahetevahel mulje, et ta tegelikult astus 16. oktoobril 2012 president Barroso nõudel tagasi (vt eelkõige hagiavalduse punktid 54, 56, 85, 88, 89, 118 ja 136 ning repliigi punktid 3, 4, 11, 12, 14, 15, 17, 51, 63, 69, 80, 85, 91 ja 121) ning vahetevahel mulje, et ta ei astunud kunagi ametlikult tagasi hoolimata sellest, et seda nõuti ning et see tagasiastumine ei olnud kunagi kehtivalt jõustunud, mistõttu ta peab ennast siiani kui just mitte praktikas, siis nime poolest komisjoni liikmeks (vt eelkõige lisaks hagiavalduse punktidele 28, 30, 31, 33, 40, 63, 70–80, 86, 87, 93 ja 129 ning repliigi punktidele 10 ja 86, tema 21. oktoobri 2012. aasta kiri president Barrosole, millele on viidatud eespool punktis 21, tema 28. detsembri 2012. aasta kiri komisjonile, millele on viidatud eespool punktis 20, tema 8. mai 2013. aasta vande all antud kirjalik tunnistus, mis on repliigi lisas 7, ja tema 30. juuni 2013. aasta avaldus Malta raadiotele, millele on viidatud eespool punktis 27).
- 71 Komisjon omakorda väidab, et hageja tegi ise vabatahtlikult valiku ametist lahkumise kasuks 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel, ilma et president Barroso oleks seda ELL artikli 17 lõike 6 tähenduses nõudnud.
- 72 Üksnes esialgu toimikusse lisatud tõendid ei võimaldanud Üldkohtul otsustada esiteks hageja poolt välja toodud ühe või teise versiooni kasuks (vt punkt 70 eespool) ja teiseks komisjoni poolt välja toodud versiooni (vt punkt 71 eespool) kasuks.
- 73 Neil asjaoludel otsustas Üldkohus määrata eespool punktides 37 ja 38 viidatud menetlustoimingud.
- 74 Käesoleva kohtuotsuse ülejäänud osas tugineb Üldkohus konkreetselt esiteks hageja avaldustele ja vastustele Üldkohtule, kui ta isiklikult ilmus 7. juuli 2014. aasta kohtuistungile, nagu need sisalduvad kohtuistungi protokollis, ning teiseks protokollidele, mis on allkirjastatud ja mis kajastavad tunnistajate J. M. Barroso, J. Laitenbergeri, L. Romero Requena, J. Darmanini ja F. Vincent'i ühtlusi ja vastuseid Üldkohtu ja poolte küsimustele.
- 75 Nende erinevate tunnistajate ütluste tõenduslikku väärtust hinnates tuleb esiteks võtta arvesse, et president Barroso on vaidlustatud akti väidetav vastuvõtja ja teiseks on teised tunnistajad kõik komisjoni ametnikud või teenistujad ning töötavad seega rohkem või vähem presidendi alluvuses, millele lisandub veel asjaolu, et kaks tunnistajatest, J. Laitenberger ja L. Romero Requena, osalesid isiklikult 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise ettevalmistamises ja järelelmenetluses.
- 76 Tunnistajad on siiski andnud kodukorra artikli 68 lõike 5 esimeses lõigus ette nähtud vande ja kinnitanud oma tunnistuste õigsust vastavalt kodukorra artiklis 71 ette nähtud üksikasjalikele eeskirjadele, kusjuures sel puhul hoiatati neid kriminaalvastutuse eest, mis on valetunnistuse eest nende liikmesriigi õigusega ette nähtud.
- 77 Kusjuures see, et neli nendest tunnistajatest olid hierarhias president Barrosole alluvad, ei ole iseenesest piisav põhjus, et seada kahtluse alla nende ütluste tõele vastavus, võttes arvesse nii nende õigusi ja neil lasuvaid kohustusi vastavalt Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjadele (vt eelkõige selle artiklid 11, 12, 19, 21a ja 22) ja muude teenistujate teenistustingimustele, kui ka isikliku huvi puudumist asjas.

- 78 Tunnistajate ütluste usaldusväärsust ja usutavust kinnitab igal juhul see, et tervikuna võttes langevad need kokku. Eelkõige kinnitavaid neid ütlusi põhipunktides suuresti toimiku objektiivsed materjalid, millele edaspidi käesolevas kohtuotsuses viidatakse.
- 79 Seevastu hageja poolt erinevatel asjaoludel ja eelkõige 7. juuli 2014. aasta kohtuistungil, kuhu ta isiklikult kohale ilmus, tehtud avalduste tõenduslikku väärtust mõjutab see, et tema üksteisele järgnevad versioonid sündmustest on olemuselt ebaselged, isegi vastuolulised, ning need tekitavad rohkem segadust kui toovad asja selgust. Lisaks võib hageja teatud avaldusi olulistest punktides ümber lükata või need lähevad vastuollu mitte ainult Üldkohtu poolt ära kuulatud tunnistajate kokkulangevate ütlustega, vaid ka toimiku teiste objektiivsete tõenditega, millele on samuti käesolevas kohtuotsuses edaspidi viidatud.
- 80 Üldkohus alustab seega käesoleva asja faktiliste asjaolude tuvastamisega, tuginedes viie tunnistaja ütlustele, mis on tema kasutuses, ning juhul, kui pooled on asjaoludes ühel meelel, hageja avaldustele, mis ta tegi siis, kui ta kohtuistungile isiklikult kohale ilmus. Üldkohus hindab samal ajal hageja avaldustega vastuolus olevate väidete usaldusväärsuse ulatust. Seejärel teeb Üldkohus kindlaks, mil määral nii tuvastatud asjaolud leiavad toimikusse kantud teiste tõenditega kinnitust.
- 81 Sellega seoses võib 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise asjaolude, kulgemise ja lõpu ning vahetu järeelmõju suhtes lugeda tuvastatuks järgmist.
- 82 Mis puudutab kõigepealt selle kohtumise eelnevat ettevalmistamist, siis president Barroso arutas mitmel korral oma lähedaste kaastöötajatega alates OLAF-i juurduse algatamisest neid võimalikke poliitilisi valikuid, mis tal on juhul, kui hageja „ei tule sellest täiesti puhtalt välja”. Võttes arvesse pretsedenti, mille lõi Jacques Santeri juhitud komisjoni kollektiivne tagasiastumine nn Cresson'i juhtumi tulemusel 1999. aastal, mida peeti poliitilise sündmusena mõõdupuuks, pidasid asjaomased isikud asjas võimalikuks kolme varianti, mis olid nende eelistuse järjekorras järgmised: a) kui hagejal oleks võimalik kohe esitada täielikud ja rahuldavad selgitused vastuseks OLAF-i järeldustele, mis nii võimaldaks president Barrosol avalikult tema suhtes usalduse taastada; b) kui seda ei juhtu, hageja enda poolt ise ametist lahkumine selleks, et kaitsta oma nime ja komisjoni; c) hageja keeldumise korral hageja tagandamine pärast seda, kui president Barroso on seda ELL artikli 17 lõike 6 alusel nõudnud. Viimati nimetatud variant näis asjaomastele isikutele kõige rohkem hagejat kahjustav, kuna see oleks avalikult näidanud, et president Barroso on tema suhtes usalduse kaotanud, mistõttu seda viimast varianti oleks tulnud kasutada viimase võimalusena.
- 83 Asjaomased isikud mõõnsid samuti, et küsimus tuli lahendada kiiresti ja otsustavalt kohe pärast OLAF-i aruandest teadasaamist, sest vastasel korral oleks tekkinud komisjonile märkimisväärne poliitiline kahju. Nii märkis tunnistaja L. Laitenberger, viidates viimase 20 aasta erinevatele ebameeldivatele juhtumitele, et „kui uudis sellisest olukorrast välja tuleb, on vaja kohe reageerida; kaotatud aega ei saa tasa teha, sellistes olukordades ei anta ajapikendust”. Samamoodi märkis tunnistaja L. Romero Requena, et komisjonil on olnud raskeid ja valusaid kogemusi seoses OLAF-i juurdlustega, kui komisjon on liiga aeglaselt reageerinud ning on langenud pressile lekkimise ohvriks.
- 84 Paar päeva enne OLAF-i aruande saatmist hoiatati president Barrosot ja tema lähedasi kaastöötajaid mitteametlikult sellest, et hagejaga „ei olnud [lood] üldse hästi”, kuigi neile rohkem detaile ei antud.
- 85 President Barroso kabinet, kellele anti teada, et OLAF-i aruanne on saatmisjärgus, võttis 11. oktoobril 2012 ühendust hageja kabinetiga, et leppida kokku kohtumise kuupäevas, mis määrati 16. oktoobriks 2012 kella 13.30 peale. J. Darmanin teavitas sellest hagejat ning viimane küsis temalt, kas ta teab, mis on selle kohtumise eesmärk. Ta vastas talle eitavalt ning küsis, kas ta peaks välja uurima. Hageja vastas, et see ei ole vajalik. J. Darmanin valmistas siis hageja jaoks ette kausta erinevate projektidega, mida oleks võidud sel kohtumisel arutada.

- 86 Mis puudutab 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise päevakorda, siis hageja väitis, et „talle tuli see täieliku üllatusena”. Üldkohus leiab siiski, et ta oleks võinud vähemalt kahtlustada, et see käsitleb teda puudutatavat OLAF-i juurdlust, kuigi teda ei teavitatud juurdluse lõpetamisest ega OLAF-i aruande saatmisest president Barrosole.
- 87 Esiteks kuulas OLAF hageja kahel korral – 16. juulil ja 12. septembril 2012 – ära (vt punktid 5 ja 8 eespool) ning OLAF-i aruandest ilmneb, et neil puhkudel esitati talle väga üksikasjalikke küsimusi kaaskirjas välja toodud faktide kohta, eelkõige nende kohta, mis esiteks puudutavad mitteametlikke kohtumisi, millest komisjonile aru ei antud ja mis toimusid Maltal tema ja tubakatööstuse esindajate vahel ning millest mõne toimumist ta pealegi ise möönis, ning teiseks suhteid S. Zammitiga, kes oli nende kohtumiste vahendaja nii juurdlusega hõlmatud perioodil kui ka seoses juurdluse esemega selle läbiviimise käigus.
- 88 Teiseks, seoses OLAF-i juurdlusega oli hageja juba esimest korda president Barroso kohtunud 25. juulil 2012 ning nad arutasid kahekesi üldsõnaliselt kaebusega tekkinud probleemi. President Barroso rääkis sel korral juhtumi tähtsusest ja hageja omalt poolt eitab kategooriliselt igasugust seost sellega, andes teada oma kavatsusest võtta õiguslikke meetmeid asjaomaste isikute vastu, mida siiski ei toimunud või mille toimumisest igal juhul komisjonile teada ei antud.
- 89 Kolmandaks, president Barroso, kes kuulati tunnistajana ära, selgitas, et kahepoolsetes suhetes komisjoni liikmetega toob ta tavaliselt välja kohtumise päevakorra, kui see puudutab komisjoni tavapäraseid tegevusi, aga käesoleval juhul soovis ta isiklikult hagejaga poliitilisel teemal vestelda, mistõttu päevakorda ei mainitud. Tema arvates oleks hageja tingimata pidanud päevakorra enda puudumisest järeldama, et kohtumine puudutaks väga konfidentsiaalset ja tähtsat teemat, mis sai ainult olla teda puudutav OLAF-i juurdlus. See oletus võib pealegi selgitada seda, miks hageja ei lasknud kontrollida kõnealuse kohtumise päevakorda, kuigi tema kabinetiülem talle seda pakkus (vt eespool punkt 85).
- 90 Neljandaks, hageja kabinetile sõnaselge päevakorra edastamata jätmist võib selgitada president Barroso õiguspärase murega, et OLAF-i juurdlus ja aruanne jääks nii kauaks kui võimalik saladuseks. Sellega seoses tuleb märkida, et tunnistajad J. Darmanin ja F. Vincent kinnitasid vastuseks Üldkohtu küsimusele, et nad ei olnud üldse teadlikud juurdlusest ega seda puudutavatest asjaoludest enne seda, kui hageja neid sellest ise pärast 16. oktoobri 2012. aasta kohtumist teavitas.
- 91 OLAF-i aruanne saabus president Barroso kabinetile 15. oktoobril 2012 ning seda lugesid neli isikut ehk peale tema veel J. Laitenberger, C. Day ja L. Romero Requena.
- 92 C. Day koostas konfidentsiaalselt pressiteate kaks projekti, mille lugesid seejärel üle J. Laitenberger ja L. Romero Requena. Ühes käsitleti juhtu, mil hageja ise ametist lahkub, teises juhtu, mil hageja astub tagasi pärast seda, kui president Barroso seda ELL artikli 17 lõike 6 alusel nõuab. Need kaks projekti saadeti komisjoni pressiesindaja talitusse vähe aega enne 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise algust.
- 93 Seevastu ühtegi pressiteate projekti ei koostatud puhuks, kui hageja oleks olnud võimeline andma täielikke ja rahuldavaid selgitusi vastuseks OLAF-i aruandele. Kui president Barroso, J. Laitenberger ja L. Romero Requena kuulati tunnistajatena ära, siis nad selgitasid, et see ei oleks olnud võimalik enne, kui nende võimalike selgituste sisu oleks teada olnud. Lisaks ei oleks sellisel juhul tõenäoliselt olnud vajalik pressiteadet avaldada, vähemalt mitte kohe.
- 94 Samuti ei koostatud ELL artikli 17 lõike 6 kohase otsuse projekti ega hageja tagasiastumisavaldust. Seevastu oli ette nähtud, et president Barroso vestleb telefoni teel Malta peaministriga pärast oma kohtumist hagejaga.

- 95 President Barroso palus enne 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise algust, et J. Laitenberger ja L. Romero Requena oleksid valmis märkima üles selle kohtumise tulemused ja tagama selle kohtumise järelmenetluse.
- 96 Kohtumine algas 13.45 paiku ja kestis kokku ligikaudu poolteist tundi.
- 97 President Barroso alustas hagejale OLAF-i aruande näitamisest. Hageja palus luba sellega tutvuda, kuid president Barroso keeldus põhjendusel, et see aruanne on konfidentsiaalne. Ta luges siiski hagejale mitmel korral ette kaaskirja ja küsis temalt, mis ta sellest arvab.
- 98 Kuigi hageja energiliselt väitis, et ta on süütu selles osas, mis puudutab nõutud altkäemaksu ja tema poolt S. Zammitile väidetavalt antud juhiseid, ei eitanud ta oma mitteametlikke kohtumisi Maltal tubakatööstuse esindajatega, mis korraldati S. Zammiti vahendusel ja ilma et komisjonile või isegi tema kabinetile oleks sellest teada antud, ega oma sõbralikke suhteid S. Zammitiga. Ta tunnistas, et ta on sellega seoses olnud ettevaatamatu ning et ta ei oleks pidanud seda tegema.
- 99 Neid selgitusi arvestades, mida president Barroso pidas „väheveenvaks” ja isegi „veidraks”, leidis ta, et poliitilised tingimused on sellised, et on „mõeldamatu”, et hageja jääb ametisse. Kui president Barroso kuulati tunnistajana ära, siis ta täpsustas selles kontekstis, et selles etapis kaotas ta igasuguse poliitilise ja isikliku usalduse hageja suhtes. President Barroso väitis samuti, et ta pidi kaitsma komisjoni laitmatust institutsioonina. Ta ütles hagejale, et neil asjaoludel oleks eelistatav ja ausam, kui ta ise lahkub ametist, et ta saaks oma au kaitsta. Ta lisis siiski, et kui hageja seda ei tee, siis Lissaboni leping annab talle pädevuse teda selleks sundida, nõudes temalt ametlikult tagasiastumist.
- 100 Nad kaks jätkasid oma vestlust peaaegu tund aega, kusjuures hageja väitis jätkuvalt, et ta on süütu ja palus võimaldada OLAF-i aruandega tutvuda, mille peale president Barroso vastas, et tal ei ole selleks õigust. Hageja andis pikalt president Barrosole samuti teada, kui valus see olukord temale ja tema perekonnale on, ning et tal on vaja rohkem aega, vähemalt 24 tundi, et ta saaks oma advokaadiga nendes küsimustes konsulteerida, kuid sellise aja andmisest president Barroso keeldus ning oli valmis talle andma mitte rohkem kui pool tundi.
- 101 Vestluse lõpus andis hageja president Barrosole teada, et ta valib ametist lahkumise. Tunnistajana ütlushi andes rõhutas president Barroso, et see kinnitus anti oleviku vormis („ma lahkun ametist”), mitte tuleviku vormis („ma kavatsen ametist lahkuda”).
- 102 Selles kontekstis ei usu Üldkohus hageja ühtlusi, mille kohaselt tundes ennast „ahistatuna”, ütles ta president Barrosole lihtsalt: „Tundub, et ma pean lahkuma” või ta „ütles, et ta lahkub”, andes sellega mõista, et selles etapis ei olnud ta sel hetkel tegelikult tagasi astunud.
- 103 Asja venitavate avalduste mõju ei oleks tegelikult olnud kooskõlas 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise kolme võimaliku tagajärjega, nagu president Barroso neid ette kujutas (vt eespool punkt 82), mis kõik nõudsid kiiret ja otsustavat tegutsemist (vt eespool punkt 83), mistõttu võib mõistlikult välistada, et president Barroso oleks sellega leppinud.
- 104 Eelkõige ja ilma, et oleks vaja uurida põhjuseid, miks hageja pidas asjakohaseks käesolev asi Üldkohtusse esitada, tuleb märkida, et asjaomane isik jätkas ütluste andmist järgmiselt:
- „Ma tulen süsteemist, ma olin palju aastaid minister Malta valitsuses – rohkem kui 15 aastat; [ma] tulen süsteemist, kus siis, kui peaminister käsib teil lahkuda, isegi lihtsa tekstisõnumiga, siis te lahkute. Tahan öelda, et see on süsteem, te ei ütle „ei, ma pöördun kohtusse”; tahan öelda, et see on süsteem, millega ma olen harjunud. Ja seega tol hetkel olin ma sellises olukorras.”
- 105 Vastates samuti ühele Üldkohtu küsimusele, kuulutas hageja: „Kuidas saab poliitik jääda sinna, kus teda ei taheta?”.

- 106 Need spontaansed mõtteväljatused sobivad halvasti kokku versiooniga, mida hageja esitab ja mille kohaselt oli tegemist pelga teatamisega tulevases ametist lahkumisest ehk üksnes kavandatava ametist lahkumisega.
- 107 President Barroso lasi kella 15.00 paiku oma bürosse kutsuda J. Laitenbergeri ja L. Romero Requena, et märkida üles kohtumise tulemused ja võtta järelemeetmed, milleks eelkõige oli sellise pressiteate avaldamine, milles tehtaks teatavaks hageja ametist lahkumine, ja tema kabineti töötajate eest hoolitsemine.
- 108 Käesoleva kohtuotsuse jaoks tuleb 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise teise poole kohta põhiliselt tuvastatuks lugeda, nagu tunnistajad on seda kirjeldanud, et:
- president Barroso ütles J. Laitenbergerile ja L. Romero Requenale hageja kuuldes, et viimane otsustas ametist lahkuda, vaidlustades samal ajal OLAF-i süüdistused;
 - hageja jätkas energiliselt selle väitmisega, et ta on süütu, ning protesteeris selle vastu, kuidas teda on koheldud, minnes kuni selleni, et ta rääkis „lintšimisest”, ja eelkõige paludes anda talle rohkem aega enne tema ametist lahkumisest avalikult teatamist; sellega seoses täpsustas tunnistaja L. Romero Requena hageja advokaatide küsimusele vastates, et kuigi hageja energiliselt väitis, et ta on süütu, leppis ta tema ametist lahkumise poliitilise reaalsusega;
 - president Barroso leidis, et ta ei saa asja lahendamist edasi lükata, kuna hageja ametist lahkumine on poliitiline ja institutsionaalne otsus ning Malta ametivõime ja teiste institutsioonide presideinte tuleb informeerida ning hiljem pärastlõunal tuleb avaldada pressiteade;
 - arvestades hageja pealekäimist, et talle antaks rohkem aega enne tema ametist lahkumise avalikuks tegemist, soovis president Barroso saada selgitust, kas ta kinnitab ametist lahkumist või ta arvab, et ta võib jääda komisjoni liikmena ametisse; hageja vastas eitavalt ning kinnitas ametist lahkumist, paludes jätkuvalt rohkem aega;
 - president Barroso jõudis järeldusele, et asja ei saa uuesti läbi vaadata; ta oleks hea meelega andnud hagejale rohkem aega, kuid ta ei saanud seda anda, ning leidis, et hageja on tagasi astunud;
 - president Barroso luges kahe tunnistaja juuresolekul hagejale ette pressiteate projekti, milles tehti tema ametist lahkumine teatavaks; hageja ei esitanud vastuväiteid; president Barroso lisas sellele siiski oma käega lause «J. Dalli lükkab need järeldused kategooriliselt tagasi»;
 - kohtumise lõpupoole läks jutt hageja ametist lahkumise järelemeetmete ja praktiliste külgede peale; hageja küsis ja ka sai teavet menetluse kohta, kuidas kolleegiumi liikmena ta asendatakse ning tema kabineti töötajate haldusliku seisundi kohta.
- 109 Hageja küsis 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise teises pooles, kas ta peab kirjutama tagasiastumisavalduse. President Barroso vastas talle, et ta ei pea seda tegema, kuid kui ta soovib seda teha, siis ta võib, ning nad kaks leppisid kokku, et paluvad L. Romero Requenal valmistada ette sellise avalduse projekt, milles selgitatakse tema ametist lahkumise põhjuseid. President Barroso täpsustas, et ta soovis nii anda hagejale võimaluse esitada oma kaitseargumendid, mida ei saanud panna komisjoni pressiteatesse.
- 110 Sellega seoses ja eespool punktides 103–106 esitatud analoogilistel põhjustel, vastuseks eespool punktis 101 esitatud seisukohale, leiab Üldkohus, et hageja ei ole usutav, kui ta väidab oma ütlustes, et ta avaldas J. Laitenbergeri ja L. Romero Requena juuresolekul, et ta „lahkub” või „kavatseb lahkuda”, kuid ainult tingimusel, et tema tagasiastumine toimub kirjalikult. Tunnistaja L. Romero Requena tõi hageja advokaatide ühele küsimusele vastates lisaks välja, et ühelgi hetkel ei pidanud ta tagasiastumisavaldust hageja tagasiastumise vältimatuks vorminõudeks. See avaldus pidi tal lihtsalt

võimaldama tuua avalikult kirjalikus vormis välja tema ametist lahkumise põhjused. Samamoodi lõpetas tunnistaja J. Laitenberger oma ärakuulamisel faktilistest asjaoludest ülevaate andmise, märkides, et tema jaoks oli selge vestlusest, mis toimus tema juuresolekul president Barroso ja hageja vahel, et viimati nimetatud otsustas pigem omal algatusel, kui sunniviisiliselt tagasi astuda, ning et hageja tagasiastumisavaldus puhtalt kinnitaks juba tehtud ja kehtivat otsust.

- 111 Kohtumine lõppes ja hageja lahkus president Barroso kabinetist 15.30 paiku.
- 112 President Barroso vestles kohe pärast seda Malta peaministri L. Gonziga, kellega ta leppis kokku hagejale asendaja leidmise protsessi alustamises.
- 113 Hageja tuli oma büroosse tagasi 15.45 paiku ning palus oma sekretäril kutsuda kokku kabineti töötajad. J. Darmanin küsis selle põhjust ning hageja vastas J. Darmaninile mälu järgi nii:

„Meil on probleem, suur probleem – ma pean helistama oma abikaasale ja talle ütlema. Ma pean siit lahkuma [malta keeles: irrid nitlaq], ma pean vaatama, ma pean kontrollima [malta keeles: irrid nara] oma toetuste kohta. Millised on mu õigused? Kas mul on õigus pensionile?”.

- 114 Hageja helistas seejärel oma abikaasale ja J. Darmanin lahkus toast.
- 115 Hageja helistas samuti tagasi Malta peaministrile, kes oli talle tema äraolekul juba helistanud. Hageja sõnul kestis see telefonikõne ühe minuti ja L. Gonzi ütles talle ainult: „Kuulge, Barroso helistas mulle ja ütles, et te ei ole enam komisjoni liige ja et me peame leidma kellegi teise”. Hageja rõhutas siis, kui ta isiklikult kohtuistungile kohale ilmus, ühele küsimusele vastates, et ta selgitas L. Gonzile, et president Barroso „lõpeta[s]” tema volitused komisjoni liikmena. See ütlus sellises sõnastuses on aga vastuolus L. Gonzi avaldusega Malta parlamendi ees sama päeva õhtul (vt punkt 17 eespool).
- 116 Hageja kabineti liikmed kutstuti kella 16.00 ja 16.15 vahel konverentsisaali. Hageja teatas neile, et ta kohtus president Barrosoga, kes teavitas teda sellise OLAF-i aruande järeldest, mis puudutasid teatud kontakte, mis tal olid olnud tubakatööstusega. Ta teatas eelkõige, et kell 17.00 teeb president Barroso teatavaks tema lahkumise komisjonist ning et ta läheb komisjonist ära, läheb tagasi Maltale ja asub ennast kaitsma.
- 117 Tunnistaja J. Darmanin kinnitas ja kordas oma ärakuulamisel, samas mitte mäletades, milliseid sõnu hageja oma kabineti töötajatega kohtumisel täpselt kasutas, et tema jaoks oli selge, et hageja ei ole enam komisjoni liige alates kella 17.00. Ta lisis Üldkohtu ühele küsimusele vastates, et ta ei oleks saanud vande all tunnistada, et hageja ütles „ma lahkusin ametist”, kuid samas ta ei mäleta ka, et hageja oleks olnud öelnud midagi, mis tähendaks vastupidist.
- 118 L. Romero Requena käis kella 16.20 ja 16.45 vahel hageja kabinetist läbi, et talle jätta tagasiastumisavalduse projekt, mille ta oli koos oma assistendiga just koostanud. L. Romero Requena leidis hageja büroost koos isikuga, keda ta ei tundnud. Hageja ei kirjutanud kõnealuse avalduse projektile alla, vaid vastas, et ta „tegeleb sellega”. L. M. Romero Requena lahkus kohe büroost.
- 119 Kõnealuse avalduse projekt (hagiavalduse lisa A.12) on sõnastatud järgmiselt ja sisaldab järgmisi mahakriipsutusi, mille kohta on selge, et need on oma käega teinud hageja pärast seda, kui see projekt temani jõudis:

„Härra president,

Käesoleva teavitan teid sellest, et olen otsustanud viivitamata lahkuda Euroopa Komisjoni liikme ametikohalt.

Ma tegin selle otsuse, et kaitsta ühekorraga minu enda head mainet ning vältida igasuguse kahju tekkimist Euroopa Liidule ja komisjonile järgnevate nädalate jooksul.

Ma kategooriliselt sean kõik süüdistused kahtluse alla. Ma olen veendunud, et ühelgi viisil ei tuvastata minu poolt õigusrikkumise toimepanemist. Seega ma kasutan kõiki minu kasutuses olevaid õiguspäraseid vahendeid, et kaitsta oma mainet ja huve nende süüdistuste vastu. Siiski ei võta see ainult mitte aega, vaid nõuab eelkõige minu vabastamist käesolevatest poliitilistest kohustustest Euroopa Komisjoni liikmena. Ma ei saaks ametisse jäädes oma seisukohta kaitsta nii innukalt, kui ma seda vajalikuks pean. Samal ajal ma tunnistan, et institutsiooni mainet kahjustaks ilmingimata, kui üks tema ametis olevatest liikmetest peaks õiguslikku võitlust tema isiklikku tegevust puudutavate süüdistuste vastu. Enamgi veel, ma ei saaks panna kogu oma energiat voliniku ametikohustuste täitmisesse [...], kui ma samal ajal pean ennast selliste süüdistuste vastu kaitsma.

Palun lubage mul aga siiski kinnitada, et minu otsus kaitsta oma head mainet nende süüdistuste vastu ei ole mingil hetkel takistuseks minu õiguslike kohustuste täitmisele endise volinikuna, mis seisnevad ausalt ja diskreetselt käitumises.”

- 120 C. Day helistas kell 16.50 J. Darmaninile, et pakkuda välja tema enda ja J. Laitenbergeri ning hageja kabineti töötajate vahelise kohtumise korraldamine. See kohtumine toimus kella 17.30 ja 17.45 vahel Berlaymont'i hoone 13. korrusel. Hageja kabineti töötajaid informeeriti eelkõige sellest, et komisjoni asepresident Maroš Ševčovič vastutab tervise ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi eest kuni hagejat asendava uue komisjoni liikme ametisse nimetamiseni.
- 121 Kell 17.11 avaldati komisjoni pressiteade, millega tehti hageja ametist lahkumine avalikuks. Hageja möönab, et ta oli sellest teadlik.
- 122 Hageja pressiesindaja F. Vincent kutsuti 18.00 paiku hageja bürosse. Hageja küsis temalt, kas saaks levitada pressiteadet, milles ta väljendaks oma seisukohta vastuseks komisjoni pressiteatele. F. Vincent vastas talle, et see ei ole enam võimalik, kuna tema ametist lahkumine oli muutunud ametlikuks ning ta ei saanud enam kasutada komisjoni kommunikatsiooniteenuseid. Hagejale valmistas see palju tusk. J. Darmanin, kes kuulis oma büroos tema lähedal asuvast büroost ärritunud hääli, leidis sel hetkel sealt eest hageja, kes vaidles F. Vincentiga. J. Darmanin kinnitas hagejale, et tema nimel pressiteate avaldamine ei olnud enam võimalik, kuna alates kella 17.00 ei olnud ta enam komisjoni liige ning institutsiooni esindav isik on selle president, kes juba avaldas enda pressiteate.
- 123 Hiljem õhtul avaldas hageja enda pressiteate. Selles pressiteates ei mainita temapoolset ametist lahkumist, kuid samas ka ei lükata ümber komisjoni pressiteadet. Põhilises osas piirdub see OLAF-i kõikide süüdistuste tagasilükkamisega.
- 124 Kõiki eelnevaid tuvastusi, hinnanguid ja kaalutlusi arvestades leiab Üldkohus, et õiguslikult piisavalt on tuvastatud, et hageja tegi suuliselt avalduse komisjoni liikme ametikohalt tagasiastumise kohta kohtumisel, mis tal oli president Barrosoga 16. oktoobri 2012. aasta pärastlõunal viimase büroos ning et ta kinnitas suuliselt oma ametist lahkumist J. Laitenbergeri ja L. Romero Requena juuresolekul.
- 125 Seda järeldust, mis on tehtud põhiliselt tunnistajate ütluste põhjal ja mida vajaduse korral kinnitavad hageja ütlused, mis ta andis siis, kui ta isiklikult kohtuistungile kohale ilmus, kinnitavad eelkõige:
- Malta peaministri poolt Malta parlamendile 16. oktoobri 2012. aasta õhtupoolikul tehtud avaldus pärast tema telefonivestlust hagejaga (vt eespool punkt 17);
 - Malta raadiole hageja poolt antud intervjuu 16. oktoobri 2012. aasta õhtul (vt eespool punkt 18), milles asjaomane isik otsustas esitada oma lahkumist komisjonist kui vabatahtlikku poliitilist valikut;

- komisjoni poolt 16. oktoobri 2012. aasta õhtul kella 17.00 paiku avaldatud pressiteate ümberlökkamata jätmise hageja poolt, kuigi ta oli sellest teadlik ja selles teatati tema ametist lahkumisest;
- hageja poolt ametliku avalduse tegemata jätmise eelkõige tema enda pressiteates, mis avaldati 16. oktoobri 2012. aasta õhtupoolikul, selleks et lükata ümber tema ametist lahkumine, millest komisjon teatas;
- hageja käsitsikirjutatud kommentaaride vähene hulk tagasiastumisavalduse projektil, mille talle andis L. Romero Requena (vt eespool punkt 119);
- L. Romero Requena 18. oktoobri 2012. aasta siseteadis (vt eespool punkt 19), mis koostati enne, kui hageja esimest korda vaidlustas tema ametist lahkumise faktilised asjaolud või õiguspärasuse (vt eespool punkt 21), ehk *in tempore non suspecto*.

Õiguslik käsitlus

- 126 Eeltoodud faktilistest tuvastusest tuleneb, et hageja tegi suuliselt avalduse komisjoni liikme ametikohalt tagasi astumise kohta 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel ning et ta kinnitas suuliselt ametist lahkumist J. Laitenbergeri ja L. Romero Requena juuresolekul selle kohtumise lõpus.
- 127 Arvestades hagi väiteid, peab Üldkohus õiguslikult hindama, kas see ametist lahkumine tuleb kvalifitseerida vabatahtlikuks või see esitati pädevuse alusel, mis on seotud nõudega, mille president Barroso esitas ELL artikli 17 lõike 6 tähenduses, mistõttu selline nõue kujutaks endast seega vaidlustatavat akti käesolevas asjas.
- 128 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et ELL artikli 17 lõige 6 ei sea komisjoni presidendi nõudele ega sellele järgnevale tagasiastumisele erilist vorminõuet, näiteks et see oleks kirjalik. Samuti ei näi sellist formaalsust nõudvat õiguskindluse põhimõtte, kuna tagasiastumise tõendamiskoormis on igal juhul poolel, kes sellele tugineb (vt selle kohta ja analoogia alusel kohtuotsus, 23.2.2001, De Nicola vs. EIP, T-7/98, T-208/98 ja T-109/99, EKL AT, EU:T:2001:69, punktid 287 ja 290). Enamgi veel käib see komisjoni liikme vabatahtliku ametist lahkumise kohta.
- 129 Seega tuleb kohe tagasi lükata tühistamisnõue, mis käsitleb selle sätte ja nimetatud õiguse üldpõhimõtte rikkumist selles osas, milles hageja ei astunud tagasi kirjalikus vormis.
- 130 Sellele vaatamata väidab hageja sisuliselt, et andes talle sõnaselgelt käskival viisil teada kavatsusest kasutada ELL artikli 17 lõike 6 kohast pädevust, mis võimaldab nõuda tema tagasiastumist, võttis president Barroso suulise otsuse, mis on vaidlustatav akt ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, kuna see tekitab siduvad õiguslikke tagajärgi, mis mõjutavad hageja huve, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis.
- 131 Konkreetselt see, et president Barroso palus hagejal tagasi astuda, märkides, et hagejal oleks auväärsem seda teha pigem omal vabal tahtel kui siis, kui temalt seda nõutaks, kujutab endast *de facto* ja *de jure* komisjoni presidendil ELL artikli 17 lõike 6 alusel oleva sellise pädevuse väljendust, mis võimaldab nõuda komisjoni liikme tagasiastumist. Hagejale esitatud „palve” „vabatahtlikult ametist lahkuda” ja „ähvardus”, et kui ta keeldub seda tegemast, siis president Barroso „nõuab temalt seda”, on tegelikult üks ja sama akt, mis on teatavaks tehtud kahel erineval viisil ja väljendatud erinevas sõnastuses.
- 132 Selleks et hinnata, kas president Barroso poolt 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel tegelikult kasutatud sõnade puhul on tegemist, nagu väidab hageja, suulise „nõudega” astuda ametist tagasi ELL artikli 17 lõike 6 tähenduses, tuleb esiteks silmas pidada asjaomaste ametikohustuste laadi ja sisu ning teiseks kõnealuse sätte tekkelugu ja *ratio legis*'t.

- 133 Mis esiteks puudutab kõnealuseid ametikohustusi, siis tegemist on põhiliselt poliitilise mandaadiga (vt eelkõige ELL artikli 17 lõiked 1, 3 ja 8), mille asjaomasele isikule annab Euroopa Ülemkogu ühisel kokkuleppel komisjoni presidendiga ja pärast parlamendi heakskiitu (vt ELL artikli 17 lõige 7). Mis puudutab nende ametikohustuste sisu, nagu see on määratletud ELL artikli 17 lõikes 1, siis põhiliselt on tegemist koordineerivate, täitev- ja juhtimisfunktsioonidega ning ülesandega teostada kontrolli liidu poliitika rakendamise üle aluslepingutega liidule antud pädevuse valdkonnas.
- 134 Selles osas, milles komisjoni võib pidada, nagu ta ise ennast määratleb, peamiseks „täidesaatvaks organiks” uues õiguskorras, milleks liit rahvusvahelises õiguses on (kohtuotsuse, 5.2.1963, van Gend & Loos, 26/62, EKL, EU:C:1963:1, tähenduses), täidavad selle liikmed kollegiaalselt ametikohustusi, mis võimude lahususe klassikalise teooria kohaselt kuuluvad täitevvõimu alla.
- 135 Selles kontekstis tuleb märkida, et liikmesriikide ühiste põhiseaduslike tavade kohaselt võib selliste ametikohustustega isikuid liikmesriikide täitevvõimu puhul üldiselt tagasi kustuda täitevvõimu juhi omal äranägemisel või selle asutuse poolt, kes nad ametisse nimetas. Sellega seoses tuleb meelde tuletada eespool punktis 104 välja toodud hageja enda avaldusi, mis ta tegi kohtuistungile isiklikult kohale ilmudes ja mis puudutavad Maltal järgitavat poliitilist tava.
- 136 Teiseks, mis puudutab ELL artikli 17 lõige 6 tekkelugu ja *ratio legis*'t, siis tuleb meenutada, et kui tavaline asendamine või surm välja arvata, ei näe aluslepingud esialgu ette ühtegi muud võimalust komisjoni liikme tagasiastumiseks kui vabatahtlik ametist lahkumine (EÜ artikkel 215) või Euroopa Kohtu poolt tagandamine, eriti kui ta on süüdi tõsisel ülestumises (EÜ artikkel 216).
- 137 Peale nende eriliste asjaolude, mille tulemusel võib toimuda Euroopa Kohtu poolt tagandamine, ei esine seega mingit võimalust komisjonil kui kolleegiumil või selle presidendil komisjoni juhina sundida selle liikmeid ametist lahkuma, kui konkreetse aja kontekst või poliitilised asjaolud näivad seda institutsiooni enda huvides nõudvat.
- 138 Nagu on välja toodud eespool punktis 135, ei olnud selline asjade käik kooskõlas poliitilise tavaga, mida tavapäraselt liikmesriikide täitevvõimu puhul rakendati.
- 139 Nagu komisjon käesolevas menetluses rõhutas, viis see asjade seis pealegi Jacques Santeri juhitud komisjoni täies koosseisus tagasiastumiseni 15. märtsil 1999, kui parlament ähvardas komisjonile kolleegiumina umbusaldust avaldada, pärast seda, kuid kaks selle liiget keeldusid tagasiastumisavalduse esitamisest.
- 140 Selleks et hoida ära kollektiivse tagasiastumise kordumine, mis võiks kahjustada ühenduse institutsioonide nõuetekohast toimimist või vähendada nende poliitilist usaldusväarsust, andsid 26. veebruaril 2001 allkirjastatud Nice'i lepingu koostajad komisjoni presidendile kaalutusõiguse nõuda pärast täiskoosseisu heakskiidu saamist komisjoni liikme tagasiastumist. EÜ artikli 217 lõige 4 Nice'i lepingu versioonis sätestab seega, et „[k]omisjoni liige astub tagasi, kui president seda pärast täiskoosseisu heakskiidu saamist nõuab”.
- 141 13. detsembril 2007 allkirjastatud Lissaboni lepingu koostajad tugevdasid seda komisjoni presidendi õigust, andes talle kaalutusõiguse nõuda komisjoni liikme tagasiastumist vastavalt ELL artikli 17 lõikele 6, ilma et selleks oleks enam vaja täiskoosseisu enamuse eelnevat heakskiitu.
- 142 Nagu tuleneb selle sätte tekkeloost ja *ratio legis*'est, näeb see täpsemalt ette juhtumi, kui komisjoni liige keeldub vabatahtlikult ja omal algatusel ametist lahkumisest juhul, kui komisjoni president on tema suhtes usalduse kaotanud ja leiab, et tema ametis pidamine võiks kahjustada institutsiooni usaldusväarsust või isegi selle poliitilist püsijäämist.

- 143 Andes hagejale valida vabatahtliku ametist lahkumise ja ELL artikli 17 lõike 6 tähenduses nõude esitamisega „esile kutsutud” tagasiastumise vahel, on president Barroso lähenemine alates 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise ettevalmistamise etapist selle tekkelooga kooskõlas ja täielikult järgib selle *ratio legis*’t. Praktikast toimus see nimelt kahe pressiteate projekti ettevalmistamisega, nähes ette nii ühe kui ka teise võimaluse (vt eespool punkt 92).
- 144 Pealegi nähtub Üldkohtu poolt faktiliste asjaolude uurimisest, et 16. oktoobri 2012. aasta kohtumise varases staadiumis oli president Barroso otsustanud, et hageja peab komisjonist lahkuma, kuna hageja ei andnud OLAF-i järeldustele täielikke ja rahuldavad selgitusi, ja et ta oli nõuks võtnud selleks vajaduse korral kasutada ELL artikli 17 lõikega 6 antud pädevust nõuda tagasiastumist. Samal ajal säilis president Barrosol valmidus hageja enda huvides teha talle tema arvates „poliitiline teene”, et ta saaks vabatahtlikult ametist lahkuda, ilma et president Barroso oleks esitanud ametlikku nõuet ELL artikli 17 lõike 6 alusel.
- 145 President Barroso soovitas hagejal seega vabatahtlikult ametist lahkuda, andes siiski väga selgelt teada, et kui hageja seda ei tee, siis ta nõuab temalt tagasiastumist ELL artikli 17 lõike 6 alusel. Kui president Barroso kuulati tunnistajana ära, siis ta kinnitas, et kui hageja ei oleks vabatahtlikult ametist lahkunud, oleks ta temalt „kindlasti” nõudnud tagasiastumist ELL artikli 17 lõike 6 alusel. Pealegi koges asjaomane isik temale jäetud valikut subjektiivselt kui midagi sellist, mis tähendas: „mul on pädevus teid lahti lasta, kuid te võite ametist lahkuda”.
- 146 Selles kontekstis ei ole asjaolu, et president Barroso väitis hagejale järjest pealetungivamalt – kuna hagejale oli see vastumeelne ja ta kahtles –, et hageja enda suhtes oleks auväärsem, kui viimane pigem omal algatusel lahkuks, kui et temalt nõutaks selle tegemist, piisav, et tuvastada väidetava vaidlustatud otsuse olemasolu. Nimelt senikaua, kui selgelt ei ole esitatud nõuet ELL artikli 17 lõike 6 alusel tagasi astuda, ei tulene president Barroso sõnadest, olgu need nii pealekäivad kui tahes, mingit nõuet selles tähenduses, mis võis hageja huve mõjutada, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis.
- 147 Mis puudutab hageja argumenti, et president Barroso „survestas” teda ning kasutades seda „survet” kasutas ta ELL artikli 17 lõike 6 kohast pädevust, siis Üldkohus peab seda põhjendamatuks, kuna pelk viitamine võimalusele pädevust kasutada ei saa võrduda selle pädevuse tegeliku kasutamisega. Sellega seoses märgib komisjon õigesti, et isegi kui hagejale esitatud kahe valiku vahel ei ole lõpptulemusena suurt vahet, on esiteks tahtliku ja ühepoolsest valikust tuleneva ametist lahkumise ja teiseks ELL artikli 17 lõike 6 kohaselt esitatud nõudest tuleneva tagasiastumise vahel, millest viimase puhul jääb seega rohkem mulje kui ametist vabastamisest, erinevus poliitilises plaanis ja eelkõige õiguslikus plaanis. Sellest alternatiivist otsustas hageja vähemalt esimesel korral kasutada talle antud võimalust vabatahtlikult ametist lahkuda, mis andis talle eelise selles mõttes, et tema peale ei vaadatud avalikult kui kellegi peale, kes pidi seda president Barroso nõudmisel tegema.
- 148 Selles kontekstis ei pea Üldkohus usaldusväärseks hageja väidet, et ta ei näe vahet kahel võimalusel, millest talle antud valik koosnes. Hagejale kui kogenud poliitikule pidi just vastupidi selge olema, et on oluline vahe vabatahtlikul ametist lahkumisel ning ametliku ja siduva menetluse kohaselt sunnitud tagasiastumisel.
- 149 Eeltoodud faktilisi ja õiguslikke hinnanguid kinnitavad hageja käsitsikirjutatud märkused tagasiastumisavalduse projektil, mille andis talle isiklikult kätte L. Romero Requena pärast 16. oktoobri 2012. aasta kohtumist, kuid mida ta ei allkirjastanud (vt eespool punkt 119). Sellega seoses leiab Üldkohus, et hageja ei ole usutav, kui ta väidab oma ütlustes, et ta ei allkirjastanud tagasiastumisavalduse projekti põhjendusel, et see oleks mõista andnud, et ta ise vabatahtlikult lahkus ametist. Nimelt ei puuduta hageja käsitsikirjutatud mahakriipsutused mitte isegi tema tagasiastumise fakti, vaid selles kontekstis vähemtähtsaid üksikasju. Üldkohus peab mõistlikuks eeldada, et kui eksitus oleks olnud suurem ja oleks puudutanud tagasiastumise fakti ennast või selle põhilisi tingimusi, siis

hageja ei oleks piirdunud oma käega selliste väikeste muudatuste tegemisest projekti, vaid oleks selle lihtsalt lausa tagasi lükanud, keeldudes sellele kommentaaride lisamisest või oleks läbi kriipsutanud peamised avaldused.

- 150 Neid hinnanguid kinnitab lisaks Malta peaministri L. Gonzi avaldus Malta parlamendis 16. oktoobril 2012 pärast tema telefonivestlust hagejaga (vt eespool punkt 17).
- 151 Lõpuks kinnitavad neid hinnanguid ka 16. oktoobri 2012. aasta õhtupoolikul antud raadiointervjuus öeldud hageja sõnad (vt eespool punkt 18). Üldkohus toob eriti välja, et hageja keeldus selgelt vastamast ajakirjanikule, kui see vihjas, et president Barroso sundis teda tagasi astuma.
- 152 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et hageja lahkus ametist vabatahtlikult ning ilma, et president Barroso oleks seda ELL artikli 17 lõike 6 tähenduses nõudnud.
- 153 Kuna selle nõude olemasolu, mis on käesoleva tühistamisnõude tähenduses vaidlustatud akt, ei ole tuvastatud, siis kooskõlas eespool punktis 67 toodud kohtupraktikaga tuleb see tühistamisnõue vastuvõetamatus tõttu jätta läbi vaatamata.
- 154 Hageja väidab siiski ka teise võimalusena, et kui tema ametist lahkumine leiab kinnitust, tuleb samuti tõdeda, et see saavutati ametist vabastamise ähvardusel ning seega talumatu surve all, mis lubab jõuda järeldusele, et tema tahteavalduse tegemisel toimus rikkumine. Nimelt ei lõpetanud president Barroso 16. oktoobri 2012. aasta kohtumisel selle väitmist, et tal on õigus hageja vabastada ning ta kasutas mitmel korral sõnu „kõrvaldamine” või „vabastamine” (inglise keeles „dismissal”). Tegelikult ei olnud hagejal muud valikut kui alluda president Barroso poolt talle antud käsule. Selline rikkumine tahteavalduse tegemisel muudab tema tagasiastumise õigustühiseks.
- 155 Selliseid argumente ei saa põhimõtteliselt käesoleva tühistamisnõude põhjendamiseks esitada, kuna see ei ole suunatud hageja enda otsuse ametist lahkuda peale, mida kusjuures ei saa komisjonile omistada, ega ühegi muu komisjoni akti peale, mis kujutaks endast isikut kahjustavat meetet.
- 156 Igal juhul, isegi kui eeldada, et hagejal oleks lubatud käesoleva hagi raames seada kahtluse alla tema tagasiastumise õiguspärasus põhjendusel, et selle puhul on tegemist rikkumisega tahteavalduse tegemisel, leiab Üldkohus, et sellise rikkumise olemasolu ei ole tõendatud.
- 157 Selles kontekstis ja mis puudutab põhiliselt poliitilise mandaadi lõppemist, nagu on välja toodud eespool punktis 133, väidab komisjon õigesti, et kui väljendatakse selget tahet kasutada vajaduse korral pädevust nõuda komisjoni liikme tagasiastumist – pädevus, mis on komisjoni presidendile kaalutusõigusena EL lepinguga antud – ei saa seda pidada õigusvastaseks surveks, mis mõjutab asjaomase isiku ametist lahkumise kehtivust või vabatahtlikkust.
- 158 Igatahes oleks hagejal, kel on pikk poliitiline kogemus valitsuse tasandil, olnud ligikaudu poolteist tundi kestnud vestluse jooksul võimalik vabalt keelduda president Barroso ettepanekust ning sundida teda talle ametlikult esitama nõuet ELL artikli 17 lõike 6 alusel. Hagejal oli nimelt vaba valik igal hetkel lahkuda kohtumiselt või kutsuda sel osalema ühe või mitu tema kabineti liiget.
- 159 Eeltoodud kaalutlustest järeldub, et käesolev tühistamisnõue tuleb rahuldamata jätta.

Kahju hüvitamise nõue

- 160 Kahju hüvitamise nõude põhjendamiseks väidab hageja, et tühistamisnõude raames väidetud rikkumised kujutavad endast sellise õigusnormi piisavalt selget rikkumist, mis annab isikutele õigusi.

- 161 Käesoleva kohtuotsusega on Üldkohus aga juba tõdenud, et vaidlustatud komisjoni aktide olemasolu ei ole käesoleva tühistamisnõude raames tuvastatud, mistõttu mingisugust komisjonipoolset õigusvastasust, ja seda enam mingit piisavalt selget õigusnormi rikkumist ei saa sel alusel selle institutsiooni suhtes tuvastada.
- 162 Mis puudutab väidetavat rikkumist tahteavalduse tegemisel, mis esitati tühistamisnõude raames teise võimalusena (vt eespool punkt 154), siis Üldkohus on juba tõdenud, et selle olemasolu ei ole tõendatud.
- 163 Eeltoodust tuleneb, et komisjoni või tema presidendi süülist käitumist puudutavad väited ei ole õiguslikult piisavalt tuvastatud.
- 164 Kahju hüvitamise nõue tuleb seega põhjendamatus tõttu jätta rahuldamata ja seetõttu tuleb hagi tervikuna jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 165 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõuetele hageja kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja John Dallilt.**

Jaeger

Papasavvas

Forwood

Labucka

Bieliūnas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. mail 2015 Luxembourgis.

Allkirjad